

Стратегија Народне банке Србије на пољу финансијског образовања за период 2016–2020. године

Стратешки план развоја финансијског образовања грађана који спроводи Народна банка Србије као независна јавна институција од националног значаја, чији је оснивач држава, дефинише смернице развоја финансијског описмењавања с циљем јачања кредибилитета централне банке у јавности и подизања квалитета знања грађана у области финансијског образовања и финансијске инклузије.

План садржи основне правце развоја финансијског описмењавања, у складу са европским искуствима, и прилагођен је све већим и сложенијим захтевима времена, који теже правременој, доступној и квалитетној информацији. Акцент је стављен на надлежности централне банке у домену монетарне политике, регулаторне функције, заштите корисника финансијских услуга и образовања садашњих и будућих корисника финансијских услуга.

Финансијско образовање се као потреба већ неколико година уназад препознаје и налази у средишту интересовања јавности и захтева све већу пажњу државних институција и других релевантних партнера у друштву. То питање је посебно добило на значају у условима финансијске кризе. С обзиром на брз раст кредитне активности током последње деценије како у оквирима глобалних финансијских система, тако, у одређеној мери, и у југоисточној Европи, не изненађује чињеница да је финансијска писменост постала предиспозиција за одговорно задуживање. Сложеност финансијских производа и њихова већа доступност широј јавности указује на потребу описмењавања корисника због забрињавајуће ниског степена познавања елементарних појмова из области финансија. Повећаној потреби за финансијским образовањем у Републици Србији допринели су трендови у индустрији: све већи развој финансијских услуга и њихове комплексности услед примене напредних технологија, недовољно познавање концепта финансијских производа, као и права и обавеза које они носе од стране становништва, све виши ниво задужености становништва, привреде и државе и др. У том смислу, потребно је оснажити активности које чине основу за ефикасно, стабилно и здраво финансијско тржиште. Поред тога, неопходно је интензивирати финансијско образовање свих учесника на финансијском тржишту, без обзира на степен њиховог личног и професионалног развоја. Посебну пажњу треба усмерити на сегмент малих, средњих и микро предузећа као потенцијалних будућих носилаца привредног раста.

Финансијска писменост значи способност разумевања финансија. Она представља стечене вештине и знања из области финансија који оспособљавају појединца да, користећи своја знања, доноси исправне одлуке на основу потпуних информација. Тај концепт се не односи само на становништво и привреду већ и на садашње и потенцијалне инвеститоре. Финансијска криза не потиче од само једног узрока, евидентно је да важност улоге

финансијског образовања расте сразмерно томе. Недовољно познавање области финансија приликом задуживања, посебно у погледу зајмова и инвестиција, резултирало је недовољно опрезним одлукама у вези с преузимањем финансијских ризика. Улога централне банке као релевантног носиоца финансијског образовања огледа се у обезбеђењу услова да грађанство у ширем смислу стекне разумевање тих појмова. То је у интересу Републике Србије и финансијског система као целине.

Финансијско образовање младих је утолико важније јер ће се они као будући учесници на финансијском тржишту суочавати са све већим финансијским ризицима и све сложенијим финансијским производима. Поред тога, млади су одлични посредници и они шире нове навике и нову културу међу осталим делом популације и утичу на своје окружење – родитеље и породицу пре свега. Уосталом, одлуке које они буду доносили у будућности утицаће не само на њих саме и њихово блиско окружење већ и на ширу друштвену заједницу. Квалитетно и правремено образовање има за циљ да постави квалитетнију основу за одлуке које се доносе – то је кључна област за деловање.

Стратешки циљ Народне банке Србије у спровођењу финансијског образовања

Циљ Народне банке Србије, као друштвено одговорне институције, у области финансијског образовања јесте да допринесе унапређењу информисаности и разумевању монетарне политике и финансијских производа и услуга, као и да развија и негује финансијску културу код младих, односно да их оспособи за одговорно и етичко доношење финансијских одлука.

Финансијски образовани учесници у финансијском сектору боље разумеју концепт финансијских производа, уочавају и препознају финансијске ризике, имају свест о потреби да се осигурају од финансијске штете коју са собом носе изненадни догађаји и боље заштите од финансијских превара. Поред личне користи, лично финансијско благостање, посматрано на макронивоу, доприноси и свеукупном развоју националне привреде.

Приоритети

- Антиципирање, идентификовање и задовољење потреба грађана
- Оспособљавање јавности да уоче ризике модерних финансијских тржишта и економских кретања
- Развијање грађанске свести код младих (указивање на њихове обавезе и дужности, а не само на права)

Улога Народне банке Србије у спровођењу финансијског образовања

Народна банка Србије као носилац стратегије на пољу финансијског образовања континуирано информисхе јавност о својим основним циљевима и важности регулаторне функције у финансијском систему, адекватно и правовремено обавештава о финансијским производима и услугама у земљи и спроводи активности на пољу финансијског образовања.

Развијен, сигуран и стабилан финансијски сектор који може да задовољи потребе корисника финансијских услуга важан је за сваку земљу и њен развој.

Имајући у виду посебна знања запослених и одговарајуће ресурсе, Народна банка Србије има могућност да преузме водећу улогу финансијског образовања грађана свих старосних категорија и привреде у Републици Србији.

Активности на спровођењу стратегије на пољу финансијске едукације јавности у Србији у оквиру Народне банке Србије спроводe Управа за надзор над финансијским институцијама/ Центар за заштиту и едукацију корисника финансијских услуга/Одсек за едукацију корисника финансијских услуга и при Кабинету гувернера, Одељење за комуникације/Одсек за изложбе и едукацију.

Задаци

- Подизање степена поверења и кредибилитета Народне банке Србије
- Формирање позитивних вредносних критеријума код грађана
- Допринос подизању општег нивоа знања најшире јавности из области монетарне политике, финансија и банкарства

Принципи

- Отвореност према јавности
- Правовременост
- Доступност образовних материјала и програма
- Култура једнакости (особе са инвалидитетом, различите социјалне групе)
- Интерактиван приступ

Активности Народне банке Србије на пољу финансијског образовања

Ради ефикасног спровођења активности Народне банке Србије на пољу финансијског образовања, потребно је континуирано пружање јасних и разумљивих информација о финансијским производима и услугама, промовисање финансијског образовања путем

развијених канала комуникације, спровођење и унапређивање образовних програма, као и сарадња с релевантним партнерима у друштву – домаћим и страним државним институцијама и професионалним удружењима, и то путем:

- испитивања јавног мњења, мерења финансијске писмености и праћења реализације активности;
- континуиране израде образовних програма и материјала за све циљне групе јавности;
- континуираног спровођења радионица, трибина и предавања за све категорије становништва;
- организовања образовних трибина за пољопривреднике, предузетнике, мала предузећа и заинтересована лица за покретање сопственог бизниса;
- унапређивања сарадње с медијима и континуираног образовања новинара ради адекватног представљања садржаја на пољу финансијске едукације;
- подршке повећању финансијске писмености школске омладине кроз ПИСА пројекат;
- унапређивања постојећих и увођења нових платформи дигиталних комуникација.

Закључак

Значај финансијског образовања и финансијске писмености не може се довољно нагласити у данашње време. У првој препоруци *OECD*-а наглашава се да са финансијским образовањем треба кренути од најраније фазе животне доби и да је то дуготрајан, континуиран процес. Утолико је одговорност Народне банке Србије, као јединствене националне институције, већа, а њене активности важније.

У сложеном економском окружењу, са сложеним друштвеним наслеђем, а руководећи се стандардима добре праксе и одговорношћу према заједници, као и развојем комуникација и интеракције с јавношћу, Народна банка Србије има капацитете да системски позитивно утиче на формирање критеријума грађана у погледу одговорног коришћења финансијских ресурса.

Народна банка Србије, као банка у служби народа, има за задатак да настави да стратешки развија програме финансијског образовања грађана, гледајући у будућност и стално имајући пред собом свој основни циљ – стабилност монетарног система државе.